

ENTR, het nieuwe café-restaurant van het intercultureel centrum *De Centrale*,
(9000 Gent, Kraankindersstraat 2 / Ham 147)
- OVER DE ARCHITECTUUR -

Filmstill uit *Amarcord* van F. Fellini

De werking van het intercultureel centrum *De Centrale* focust vooral op de Middellandse Zee. Gent heeft een omvangrijke en sterk aanwezige Turkse gemeenschap, maar ook Griekse, Italiaanse en Noord-Afrikaanse families verblijven er zich, weliswaar minder zichtbaar.

Naast het programmeren van wat we 'wereldmuziek' zijn gaan noemen, worden in *De Centrale* ook workshops, lezingen, ... ingericht. Zoals de naam het suggereert vertoef het centrum in een monumentaal staaltje van industriële architectuur ; tussen, onder, naast de machtige stoomturbines van wat ooit een elektriciteitscentrale was. Een verstilde plek, vroeger toonbeeld van ons Westerse kunnen, nu een huis van muziek, poëzie en ontmoeting.

In aparte ruimtes worden een café (gelijkvloers) en een restaurant (verdieping) uitgebaat. Het laatste wordt gerund met sociale statuten. Met een Syrische en een Vlaamse kok kijkt het menu over de Europese grenzen heen. Met een Turkse barhouder blijft de stemming warm en mediterraan.

In 2014 werd aan overzijde, door de Stad Gent een oude loods in erfpacht aan *De Centrale* gegeven.

Een beetje vanuit de (politieke) visie dat cultuur ook opbrengsten moet generen nam de gedachte om beiden, café en restaurant, samen te voegen vorm aan. De loods bood, met haar duidelijker aanwezigheid in het straatbeeld, daartoe een uitgesproken kans . Meer dan het zakelijke aspect, geldt hier evenwel de filosofie ; want wat brengt mensen met diverse achtergronden, naast dans en muziek, dicht bij elkaar dan spijs en drank ?

Architect Jan Dekeyser stond met zijn gezelschap *IN VITRO / musictheatre* een aantal jaren terug met *Medea* in de turbinezaal. Naar aanleiding van die contacten, en het specifieke locatie-gebonden werken van Dekeyser, werden een aantal ideeën m.b.t. de site uitgewisseld. Gezien Dekeyser, naast zijn theateractiviteiten (artistiek leider *IN VITRO / musictheatre* en lichtontwerper bij vooral Jan Fabre), ook zijn ontwerp bureau *NO4MAD / architectuur* runt, kwam de vraag een masterplan te ontwikkelen.

Gelet dat *NO4MAD / architectuur* zich specifiek richt op projecten met een sociaal en maatschappelijk belang, was de samenwerking nu, binnen het eerder ontwikkelde masterplan, een uitgelezen kans.

Aanzet voor het ontwerp van de nieuwe wereldkeuken, was de grote verscheidenheid van culturen rondom de Middellandse zee. De diversiteit en veelheid aan uitgesproken identiteiten 'op zich'.

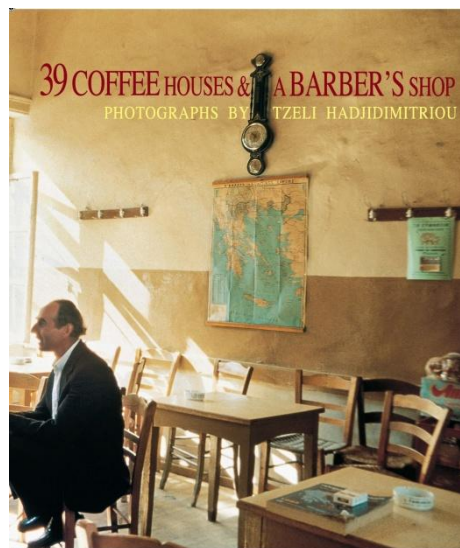
Ooit bakermat van ons gedachtengoed, hofleverancier van kennis ; de getallen, de astronomie, onze esthetische blik, de democratie, ...

Maar dus vooral hetgeen deze culturen verbindt ; de kruisbestuivingen die plaats er grepen en de zee als continuüm die overdracht en dialoog bewerkstelligde, meer dan de oorlogen die erop gevoerd werden. Naast de stammen die zich ter vaste land vestigden, waren er evenveel nomadische zeevolkeren die met schepen handel en wandel bedreven ; het mythische Volk van het Grote Groen, de Feniciërs, de Venetianen tot in de 18de eeuw.

Het nieuwe ontwerp voor het café-restaurant heeft zich dan ook niet toegespitst op één specifieke cultuur en de daaraan gekoppelde, vaak cliché-matige, interieure toevoegingen waaruit men kan opmaken of het restaurant dan wel Turks, Grieks, Italiaans, Maghrebijns, ... is.

Het nieuwe ontwerp heeft zich wel willen inspireren op de (Middellandse) zee als een verbindend en bevruchtend continuüm (1), op de gastvrijheid die er zich in het huidig grimmige klimaat van sterke polarisatie(s) en afvlakkende globalisatie nog steeds handhaaft (2), op het leven buiten, onder de zon en onder de sterren die onverdeelbaar van iedereen zijn (3).

Het leven buiten leest zich af in de Mediterrane architectuur ; in de drempelzone voor de woonst, op het terras voor het café, de patio voor de tempel. Met dikke muren worden bouwsels afgesloten voor een brandende zon, doch in een vloeiende beweging worden samen daarmee de zitbanken opgetrokken. Vele huizen nodigen uit om te gaan zitten, nodigen uit tot een babbel van de dag.

ISBN 978-960-90330-4-6

Die openheid is in de architectuur van het nieuwe café-restaurant vertaald in de open ruimte waarin zeecontainers zijn gestapeld. De 10ft.-containers, waarin de technische functies zijn ondergebracht, creëren een bovendeck.

Centraal is er de open keuken.

In vele oude culturen betreed men de woonst via de keuken en niet via een representatieve inkom, of een 'schone eetplaats'. In mediterrane samenlevingen staat samen eten of minstens thee drinken, nog dikwijls gelijk met een blik van gastvrijheid.

Door het optrekken van sectionale poorten vervaagt de grens tussen interieur en exterieur. Geen drempel, doch een overvloeiende zone naar straat en het aanpalende speelterrein. De virtuele zg. 'rooilijn' wordt doorbroken door het organische spel en 'chaotische' schikking van cafétafeltjes.

Binnenin lopen toog en leuning als een draad van Ariadne doorheen de ruimte. Tegelijkertijd strakke grens en verbinding.

Een lange gemeenschappelijke tafel als anker tussen het zwervende meubilair, een allegaer van oude tafels en stoelen.

"They give the impression that they have always existed. There is a certain timeless quality about them. They belong to a far-removed past as well as to yesterday. (...) Their chairs are like those in the paintings of Theofilos or Tsarouchis. Their tables are like those in the poems by Elytis or Ritsos."

(39 Coffeehouses & a Barber's shop, inleidende tekst door Yorgos Chronas)

Eerder dan met voor de hand liggende indicaties te gaan werken, zijn op het uniforme wit kleurtinten rood en groen aangebracht. Het wit waarmee de woningen op de Griekse eilanden zijn gekalkt. Het wit van de tollende gewaden van de Derwishen, ...

En dan rood en groen.

Tekens voor bakboord en stuurboord.

Tegenover het aardse rood, het naar de hemel wijzende groen.

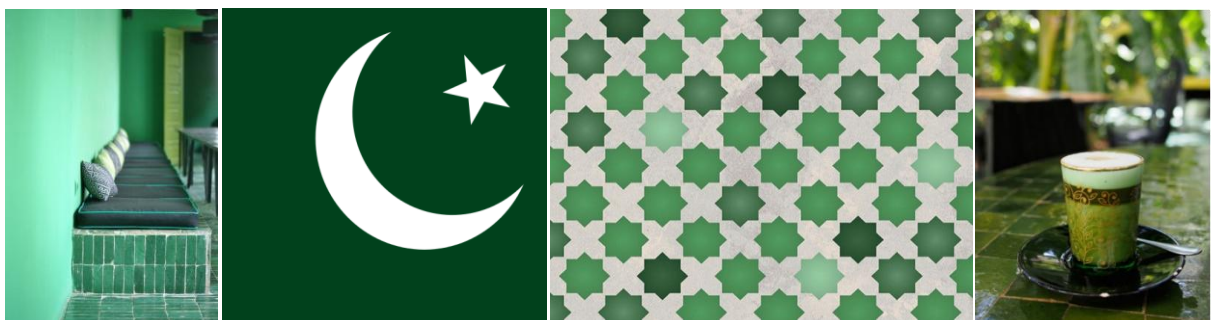
Van het oranje-rood van terra-cotta, over het rauwe Sienna-pigment, het Cochenillerood van de Kermesluis, tot de dieprode kleur van wijn.

Het horizontale rood was reeds aanwezig in de redocrete vloer van de loods die voorheen als garage dienst deed. Nu worden roest staal en laminaat toegevoegd.

Groen, kleur van de islam, en vaak samen met de wassende maan en de ster.

Het groen van de muntblaadjes, de thee van de Aarmunt als teken van gastvrijheid. Van olijfgroen, over het smaragdgroen van de edelstenen die men vond in de mijnen van Opper-Egypte, tot het blauwgroene turquoise, genoemd naar het land waar het kostbare gesteente in Ottomaanse tijden werd verhandeld.

Kleuren en pigmenten als handelswaar, langsheen routes die het verre Oosten en het Avondland, over de Middellandse zee heen, verbonden.

En uiteindelijk de binnenruimte binnenstebuiten gekeerd.

De plankenvloer en staalplaten ; het scheepsdek van waarop 's avonds de sterren zichtbaar worden. Niets is mooier dan zo'n avond of nacht op zee, onder de blote hemel. Het is de rijkdom van de reiziger, de geheime vriend van de nomadische ziel die in ons huist. Het is een troost en tegelijkertijd de onbetaalbare schat van diegene die zonder dak is. De sterren wijzen ons, als van eeuwenoud, de weg naar nieuwe ontmoetingen.

Niets kan wedijveren met de zich ontplooiende melkweg, maar de Felliniaanse suggestie ervan is een belangrijk teken.

De *Maagd* blijkt die figuur uit de Zodiac te zijn, die het langst zichtbaar is vanuit de Mediterrane landen Turkije en Griekenland.

Gent, 23.10.2016

Jan Dekeyser